

Σχέδιο προτάσεων

Τεχνική Περίληψη του Σχεδίου Προτάσεων Πολιτικής
(Policy Recommendation Paper-PRP) στην Κοινωνική &
Βιολογική Γεωργία

Σχέδιο προτάσεων

Τεχνική Περίληψη του Σχεδίου
Προτάσεων Πολιτικής-ΣΠΠ (Policy
Recommendation Paper-PRP) στην
Κοινωνική & Βιολογική Γεωργία

Συντάκτες:

AGRIFORM, Ιταλία
Συντονιστής του έργου SOURCE

Ουγγρικό Πανεπιστήμιο Γεωργίας και
Βιοεπιστημών MATE, Ουγγαρία

Νέα Γεωργία Νέα Γενιά ΝΓΝΓ, Ελλάδα

Co-funded by
the European Union

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή αυτής της δημοσίευσης δεν συνιστά έγκριση των περιεχομένων, τα οποία αντικατοπτρίζουν μόνο τις απόψεις των συντακτών, και η Επιτροπή δεν μπορεί να φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση που μπορεί να γίνει των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

SOURCE Policy paper © 2023 διατίθεται με άδεια CC BY-NC-ND 4.0

Για να δείτε αντίγραφο της άδειας, επισκεφθείτε το <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Στις αρχές του 2022, η **AGRIFORM Soc. Cons. r.l.** από την Ιταλία ως κύριος εταίρος, το **Ουγγρικό Πανεπιστήμιο Γεωργίας και Βιοεπιστημών (MATE)** και ο μη κερδοσκοπικός φορέας **Νέα Γεωργία Νέα Γενιά (NEAGEN)** από την Ελλάδα, ξεκίνησαν την υλοποίηση του έργου SOURCE που χρηματοδοτείται από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα Erasmus+.

Ο κύριος **στόχος** του έργου είναι να **ενισχύσει τη σύνδεση μεταξύ της κοινωνικής γεωργίας (ΚΓ) και της βιολογικής γεωργίας (ΒΓ)**, υποστηρίζοντας διαδικασίες κατάρτισης των αγροτών και των υποψήφιων για τη διάδοση της βιολογικής και κοινωνικής γεωργίας για βιώσιμα και χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς (συμπεριληπτικά) οικοσυστήματα.

Οι δραστηριότητες του έργου που πραγματοποιήθηκαν ήταν:

- να συλλέξουν βέλτιστες πρακτικές στην κοινωνική και βιολογική γεωργία (ΚΒΓ) στο επίπεδο της ΕΕ για την ανάλυσή τους και τη δημιουργία ενός κοινού εδάφους γνώσης για μελλοντική ανάπτυξη.
- να περιγράψουν ένα προφίλ κοινωνικού βιολογικού αγρότη και ένα πρόγραμμα επαγγελματικής εκπαίδευσης (ΕΠΕ) κοινωνικού βιολογικού αγρότη για την αναγνώριση των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων.
- να εμπλακούν φορείς ενδιαφέροντος για τη συν-δημιουργία πολιτικών συστάσεων για την προώθηση της κοινωνικής και βιολογικής γεωργίας.

Τα **αποτελέσματα που προέκυψαν είναι:**

- ένα ψηφιακό **γλωσσάρι** που επικεντρώνεται στις αγροκοινωνικές πρακτικές
- ένα έγγραφο **ανάλυσης κατάστασης και βέλτιστων πρακτικών** στην κοινωνική βιολογική γεωργία στην Ιταλία, την Ουγγαρία και την Ελλάδα
- μια περιγραφή **προφίλ κοινωνικού βιολογικού αγρότη (ΚΒΑ) και ένα πρόγραμμα επαγγελματικής εκπαίδευσης κοινωνικού βιολογικού αγρότη (ΚΒΑ)**
- ένα Σχέδιο Προτάσεων Πολιτικής (ΣΠΠ) και ένα Έγγραφο Πολιτικής για τους ενδιαφερόμενους φορείς για την υποστήριξη της διάδοσης της κοινωνικής βιολογικής γεωργίας μέσω κατάλληλων εκπαιδευτικών πολιτικών.

Σε αυτό το **έγγραφο πολιτικής**, δίνεται μια τεχνική περίληψη του Σχεδίου Προτάσεων Πολιτικής στην ΚΒΑ προκειμένου να διατεθούν προτάσεις και οδηγίες για πολιτικές της κυβέρνησης που στοχεύουν στην προώθηση και υποστήριξη πρακτικών κοινωνικής και οργανικής γεωργίας.

Σκοπός του Σχεδίου Προτάσεων Πολιτικής είναι **να παρέχει το γενικό πλαίσιο για το σχεδιασμό και την προώθηση προγραμμάτων ΕΠΕ που σχετίζονται με την ΚΒΑ**, για την αύξηση της ικανότητας των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων να ευθυγραμμίζονται με τη Στρατηγική της ΕΕ του 2020.

Οι προτεινόμενες πολιτικές προτάσεις είναι επίσης απαραίτητες, καθώς οι οδηγίες της ΕΕ μπορούν να εφαρμοστούν σε εθνικό επίπεδο εάν προετοιμαστεί μια καλά

τεκμηριωμένη, λεπτομερής μελέτη, μαζί με μια παρουσίαση των υπάρχουσών βέλτιστων πρακτικών στο πλαίσιο της κοινωνικής βιολογικής γεωργίας.

Στόχος του Σχεδίου Προτάσεων για Πολιτική

Οι στόχοι του σχεδίου προτάσεων για πολιτική είναι:

- να παρέχει ένα πλαίσιο δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη βιολογική γεωργία ως ένα μέσο για την ενσωμάτωση ευάλωτων κοινωνικών ομάδων στην οικονομική ανάπτυξη.
- να ενθαρρύνει την ανάπτυξη βιώσιμων και περιβαλλοντικά φιλικών πρακτικών στη γεωργία που δίνουν προτεραιότητα στην ευημερία τόσο των αγροτών όσο και του περιβάλλοντος.
- να δημιουργήσει ένα υποστηρικτικό περιβάλλον για τους αγρότες που επιθυμούν να μεταβούν σε βιολογικές και κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές γεωργίας.
- να προωθήσει τα οφέλη αυτών των πρακτικών, όπως υγιέστερα εδάφη, μειωμένη χρήση χημικών και αυξημένη βιοποικιλότητα, στην ευρύτερη κοινότητα.
- να προωθήσει περαιτέρω υποστήριξη στα αρχικά στάδια που μπορεί να ενθαρρύνει ενδιαφερόμενους φορείς και δικαιούχους να συνεχίσουν τη συμμετοχή τους στην Βιολογική Γεωργία και τις Κοινωνικά Υπεύθυνες Πρακτικές.

Αρνητικές πτυχές ή αδυναμίες της τρέχουσας πολιτικής κατάστασης

1. Η **έλλειψη σαφούς προσδιορισμού** του ρόλου του αγροκτήματος ως λειτουργικού φορέα στο πλαίσιο της κοινωνικής γεωργίας.
2. Οι δημόσιες αρχές αναγνωρίζουν την αξία των αγροκτημάτων που συμμετέχουν στην κοινωνική γεωργία, αλλά **δεν έχουν ακόμα σαφή μοντέλα διαχείρισης** που μπορούν να ανοίξουν άμεση συνεργασία μεταξύ δημόσιων φορέων και αγροκτημάτων που συμμετέχουν σε αυτές τις διαδικασίες.
3. Τα θεραπευτικά ιδρύματα **αναζητούν άμεσες, εγγυημένες, εύκολα διαχειρίσιμες λύσεις** για μεγάλους αριθμούς ανθρώπων, αλλά κυρίως με χαμηλό κόστος.
4. Σε περιφέρειες και δήμους, υπάρχουν τμήματα κοινωνικών υπηρεσιών, αλλά έχουν το **δικό τους παραδοσιακό πλαίσιο αναφοράς**, συνδεδεμένο με τους παρόχους κοινωνικών υπηρεσιών.

Θετικές προτάσεις ή δυνατότητες της τρέχουσας πολιτικής κατάστασης

1. Οι αγρότες ενδιαφέρονται έντονα για το **νέο περιεχόμενο της κοινωνικής συμμετοχής**, επειδή τώρα συνδέεται με τη βιολογική και περιβαλλοντικά φιλική τους παραγωγή, αλλά και γιατί μπορεί να δημιουργήσει νέα εισοδήματα.
2. Πολλοί/ες νέοι/ες με εξειδικευμένες γνώσεις έχουν επιλέξει τη γεωργία για να δημιουργήσουν τη δική τους βιώσιμη επιχείρηση και να παρέχουν πολυλειτουργικές υπηρεσίες σε διάφορους τύπους χρηστών.
3. Πολυλειτουργικές υπηρεσίες που είναι ανοιχτές σε διαφορετικές ομάδες χρηστών, με έντονο κοινωνικό αποτύπωμα.
4. Τα συστήματα εκπαίδευσης στον γεωργικό κόσμο πιέζονται από νέες απαιτήσεις και ανάγκες.

5. Η θετική τάση της πολυλειτουργικότητας υπογραμμίζει την ανάγκη για νέες απαντήσεις και νέες ανάγκες συμβουλευτικής.
6. Η παρουσία αγροκτημάτων, ακόμη και σε παραμεθόριες περιοχές όπου υπάρχει υψηλός κίνδυνος πληθυσμιακής ερήμωσης, ενισχύει τη θέση τους καθώς αναγνωρίζεται ο κοινωνικός τους ρόλος, τόσο στη διατήρηση του πληθυσμού σε μειονεκτικές περιοχές όσο και στην παροχή υπηρεσιών.

Ομάδες στόχου:

Οι πιο σχετικές ομάδες στόχου για την εμπλοκή σε δραστηριότητες Βιολογικής Κοινωνικής Γεωργίας και συνεργειών μεταξύ τους που αναγνωρίστηκαν, είναι οι παρακάτω:

- Τοπικοί δήμοι ή σύνδεσμοι δήμων
- Περιφερειακές αρχές
- Οργανώσεις υπεράσπισης συμφερόντων (π.χ. οργανώσεις βιολογικών αγροτών, αγροτικοί σύλλογοι, δίκτυα αγροτών, συνδικάτα εργαζομένων)
- Υπουργείο Υγείας, Υπουργείο Εκπαίδευσης, Υπουργείο Γεωργίας, Υπουργείο Κοινωνικών Υποθέσεων, Υπουργείο Εργασίας, Θεσμοί που ανήκουν στους προαναφερθέντες τομείς
- Σύλλογοι Κοινωνικών Συνεταιρισμών και Κοινωνικών Επιχειρήσεων
- Σχολές Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και οργανισμοί εκπαίδευσης

Προτεινόμενες δραστηριότητες

1. **Οι** περιφερειακές αρχές διαθέτουν του πόρους, την οικονομική δυνατότητα και εξιδικευμένο προσωπικό ώστε να προωθήσουν:
  - α. **Διαφημιστικές καμπάνιες βιολογικών προϊόντων με έμφαση στα τοπικά προϊόντα** (κριτήρια περιβάλλοντος, υγείας, προώθησης τουρισμού κλπ.).
  - β. Εκπαιδευτικές δράσεις εργατών και αγροτών στις πρακτικές της βιολογικής παραγωγής με έμφαση στα **τοπικά καλλιεργούμενα προϊόντα**.
2. **Μια ξεχωριστή μελέτη** θα πρέπει να πραγματοποιηθεί για κάθε κατηγορία ευάλωτων ομάδων ώστε να υποστηριχθούν κατάλληλα από την Κοινωνική & Βιολογική Γεωργία, όπως για παράδειγμα φυλακισμένοι, γυναίκες με ειδικά προβλήματα, άνθρωποι με ειδικές ανάγκες ή κινητικά προβλήματα κ.λπ.. Πρόκειται για διαφορετικές ομάδες ανθρώπων που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και να ενταχθούν στην διαδικασία.
3. Το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, κάθε χώρας θα πρέπει να προωθήσει τις σχέσεις μεταξύ Αγροτικών Φυλακών και εταιρειών στην οργανική γεωργία. Επίσης μπορεί να προωθήσει την **πιστοποιημένη εκπαίδευση των κρατουμένων στην βιολογική γεωργία**, ως βάση για μελλοντική επαγγελματική αποκατάσταση.
4. Οι Δήμοι μπορούν να συμβάλλουν, **μέσω των κοινωνικών δομών τους** (καταφύγια αστέγων, κοινωνικές κουζίνες, κ.λπ.) στην αναγνώριση, τον

χαρακτηρισμό και την κατηγοριοποίηση των ευάλωτων ομάδων προς την κατεύθυνση των δράσεων της Κοινωνικής & Βιολογικής γεωργίας

5. **Ανεξάρτητοι νομικοί φορείς** (π.χ. ΚΕΘΕΑ στην Ελλάδα) μπορούν να συνεισφέρουν συμπεριλαμβάνοντας πρακτικές Κοινωνικής & Βιολογικής γεωργίας σε συνεργασία με ιδιωτικές φάρμες με οικονομικό κίνητρο.
6. Ο ιδιωτικός τομέας μπορεί να συνεισφέρει **προσθέτοντας πρακτικές Κοινωνικής & Βιολογικής γεωργίας για να αυξήσει τα περιβαλλοντικά**, κοινωνικά και διακυβέρνησης δείκτες τους (ESGs), μέσω ορισμένου άμεσου ή έμμεσου οικονομικού κινήτρου.
7. **Η τουριστική βιομηχανία πρέπει να συνδέεται με την Κοινωνική & Βιολογική γεωργία.** Ειδικά στην Ελλάδα, τα μεγάλα ξενοδοχεία συνήθως διαθέτουν κήπους και παραγωγική γη (λαχανόκηποι, φρούτα, άλλα). Είναι εξαιρετική διαφήμιση και τέτοιες δράσεις μπορούν να προωθήσουν προϊόντα με περιβαλλοντικούς ισχυρισμούς και ισχυρισμούς υγείας. Η Κοινωνική & Βιολογική γεωργία σε συνδυασμό με υπηρεσίες αγροτουρισμού μπορεί να αποτελέσει δυνητική νέα πηγή εσόδων για το αγροτικό νοικοκυριό. Αυτή η ευκαιρία μπορεί να είναι κρίσιμη για τους μικρούς αγρότες: μπορεί, για παράδειγμα, να παράσχει τα επιπλέον εισοδήματα που απαιτούνται για να συνεχίσουν την διαβίωσή τους, μειώνοντας έτσι τον κίνδυνο εγκατάλειψης γης.
8. Η δημιουργία τοπικών αγορών Κοινωνικής & Βιολογικής γεωργίας όπου οι αγρότες μπορούν να πουλούν απευθείας στους πελάτες τους.
9. Η **παροχή ενός επίσημου συστήματος ετικέτας** για να αποφευχθεί η απάτη και οι αρνητικές πρακτικές.

Επίδραση

Το ΣΠΠ κάνει ορισμένες προτάσεις για το πώς να βελτιωθεί η επίδραση της πολιτικής υποστήριξης στην Κοινωνική & Βιολογική γεωργίας (ΚΒΓ).

Καταρχάς, η προθυμία των υπευθύνων λήψης αποφάσεων να προωθήσουν την κοινωνική οργανική γεωργία θα διευκολυνθεί μόνο εάν:

- συμμετέχουν επαρκώς σε εξειδικευμένα έργα/στρατηγικές/πρωτοβουλίες για αυτά τα θέματα·
- πειστούν για τη χρησιμότητά της στην παροχή υπηρεσιών που σχετίζονται πραγματικά με τις ανάγκες του πληθυσμού·
- βρουν οικονομικά βιώσιμες επιχειρήσεις κοινωνικής γεωργίας στην αγορά υπηρεσιών·
- έχουν πρόσβαση σε μελέτες που μπορούν να τους διαβεβαιώσουν για την αξία αυτών των δραστηριοτήτων·
- γνωρίζουν άμεσα (επίσης μέσω προγραμμάτων εκπαίδευσης/διάδοσης και διάχυσης των αποτελεσμάτων του έργου SOURCE) παραδείγματα επιτυχημένων μοντέλων που λειτουργούν ήδη στις διαφορετικές πραγματικότητες.

Θα είναι επίσης χρήσιμο να διατυπωθεί πρόταση για ένα έγγραφο που θα περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

- Μια ενημερωμένη καταγραφή των πρακτικών κοινωνικής γεωργίας, συλλεγμένη σε εθνικό επίπεδο (με τη συμμετοχή επαγγελματικών γεωργικών οργανώσεων).
- Μια συλλογή σημαντικών κοινωνικών γεωργικών έργων, που παρουσιάζονται από μεμονωμένες φάρμες ή δίκτυα φαρμών και χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης.
- Ένα απλοποιημένο εγχειρίδιο (που απευθύνεται άμεσα στους αγρότες) για τον σχεδιασμό υπηρεσιών κοινωνικής γεωργίας, τις διαδικασίες για την ίδρυση τέτοιων επιχειρήσεων και σύναψη συμφωνιών με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς στο έδαφός τους και πέραν αυτού, καθώς και την ίδρυση επιχειρηματικών δικτύων.

Επιπλέον, για την πιο ενεργή εμπλοκή των υπευθύνων λήψης αποφάσεων και την υποστήριξη του έργου τους, προτείνεται η οργάνωση ενός απομακρυσμένου εργαστηρίου συμμετοχικού σχεδιασμού για τη συλλογή και την κατάταξη:

- των πολυλειτουργικών/κοινωνικών υπηρεσιών και των τρόπων συνεχούς αύξησης του αριθμού των χρηστών, ήδη επιτυχώς δοκιμασμένων σε ορισμένες περιπτώσεις, σε κάθε μια από τις χώρες εταίρους.
- των πιο ελκυστικών και αποτελεσματικών διαδρομών, που έχουν ήδη δοκιμαστεί, για την υλοποίηση ευκαιριών εργασίας και κοινωνικής ενσωμάτωσης ατόμων με δυσκολίες.
- των εδαφικών συνεργασιών μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών φορέων στην αναζήτηση νέων χώρων για περαιτέρω επιχειρηματική παρέμβαση, για διάχυση γνώσης και εδραίωση κοινών δράσεων ΚΒΓ.

Σημασία της δράσης

Ακόμα κι αν η κοινωνική γεωργία δεν αποτελεί ακόμη μια σημαντική κατηγορία ως προς τον αριθμό των αγροκτημάτων, ωστόσο αντιπροσωπεύει μια αναπτυσσόμενη κοινωνική καινοτομία, ειδικά σε παραμεθόριες περιοχές (ορεινές περιοχές, μικρά χωριά) και τα οφέλη της για την κοινωνία αφορούν την **κοινωνική βιωσιμότητα**.

Αυτή η κοινωνική βιωσιμότητα περιλαμβάνει τις ακόλουθες δράσεις:

- την προώθηση της κοινωνικής ένταξης προκειμένου να διασφαλιστεί η επιβίωση του αγροτικού πληθυσμού.
- τη δημιουργία νέων γεφυρών μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών.
- την επανασύνδεση των τοπικών πόρων και αναγκών, της οικονομίας και των κοινωνικών θεμάτων.
- την προαγωγή της καινοτομίας προκειμένου να προσαρμοστούν οι παραδοσιακές στάσεις (αυτάρκεια στη γεωργία και δίκτυα αλληλοβοήθειας) βοηθώντας στην ικανοποίηση νέων αναγκών που προκύπτουν από την κοινωνικοοικονομική κρίση.
- την προσπάθεια διατήρησης της τοπικής γνώσης μέσω της κοινής διαμοιρασμένης μάθησης και οργάνωσης συλλογικών διαδικασιών μάθησης.

Για περισσότερες πληροφορίες, παρακαλώ ανατρέξτε στην πλήρη έκδοση του Σχεδίου Προτάσεων Πολιτικής για την Κοινωνική & Βιολογική Γεωργία.

<https://www.socialorganicfarming.eu/>

SOURCE

Boosting **S**Ocial and **O**rganic farming for incl**U**sive and sustainable **g**rowing **e**Conomi**E**s

2021-1-IT01-KA210-VET-000034559

<https://www.socialorganicfarming.eu/>

**Co-funded by
the European Union**